אַף כָּאן שִׁשָּׁה, ואף שהיו בפרוכת כ"ד חוטים, המעיל הוקש בלשון 'תכלת' רק לחוטי התכלת שבה, אבל ברימוני המעיל יש כ"ד חוטים, לפי שהוקשו בלשון 'משזר' לכל מיני החוטים שבפרוכת [כמבואר לעיל (עא, ב)] (רבינו אליקים).

וְנִילַח מִשּׁוּלָיו וְרִמּוֹנָיו, שיש בהם שמונה חוטים, ואף שיש סברא ללמוד דוקא מפרוכת משום 'תפסת מרובה לא תפסת' [ראה תוס' חגיגה (יז, א ד"ה תפשת)], מסתבר יותר ללמוד מרימונים שהם בגוף המעיל (שיח יצחק).

דָּנִין כְּלִי מִכְּלִי וְאֵין דָּנִין כְּלִי מִתַּכְשִׁיט כְּלִי, ועדיף ללמוד מפרוכת אף שהיא אוהל, כי היא דומה לבגד יותר מרימון שהוא תכשיט (תוס' ישנים ושיח יצחק בדעתו; תוס' רא"ש).

פְּרֻכֶת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה דְּשַׁיְתָא שַׁיְתָא, לָא דְּיָנָא וְלָא דַּיְינָא - אין ערעור על שכך היא נעשית (רש"י), כי בדין עשייתה הוזכרו ארבעה מינים, ונאמר עוד 'שש משזר', ללמדנו שכל מין עשוי משש חוטים (רבינו אליקים).

פְּתִיל פְּתִילִים חֲרֵי כָּאן אַרְבָּעָה - מכך שנאמר 'וקצץ פתילים' ולא נאמר 'פתיל' בלשון יחיד, משמע שלוקח שני פתילים וקוצץ כל אחד לשנים, ובכך יש לו ארבעה חוטים (רש"י; תוס' ד"ה נעביד; רבינו אליקים). ויש שכתב, שסתם 'פתיל' עשוי משני חוטים, ונאמר 'וקצץ פתילים' והיינו שיקצוץ מהזהב שני פתילים שכל אחד עשוי משני חוטים, ובסך הכל יש ארבעה חוטים (שיח יצחק, ע"פ תוס' מנחות לח, א ד"ה התכלת).

הַמְקָרֵעַ בִּגְדֵי כְהוּנָּה לוֹקֶה, אבל אם נפסלו הבגדים לעבודה, מותר לקורעם, כפי שמצינו [בגמ' בסוכה (נא, א)], שהיו עושים פתילות לשמחת בית השואבה מבלאי מכנסי הכהנים (רש"ש; מנחת חינוך מצוה קא אות ב).

מִי כְתִיב שֶׁלֹּא יִקָּרֵעַ, שהיא לשון המתפרשת כנתינת טעם בלבד, הלא נאמר 'לא יקרע', ומשמע שמלבד פשט הכתוב, שהוא נתינת טעם שלצורך כך יש לעשות שפה למעיל, נתכוון הכתוב ללמדנו גם שהקורע עובר בלאו (שיח יצחק, ע"פ רש"י שמות כח, לב, וראה מנחת אברהם בשם הגרי"ז). ואיסור זה נוהג בכל בגדי הכהונה אף שהוא אמור במעיל, כי בפשטות נאסרה דוקא קריעה בדרך השחתה משום שיש בכך בזיון, ולא מסתבר שיש איסור בבזיון המעיל יותר משאר הבגדים (שיח יצחק ומשנה למלך כלי המקדש ט, ג, בדעת הרמב"ם שם). ויש שפירש, שאיסור זה נוהג בכל בגדי הכהונה, לפי שהוקשו כל הבגדים זה לזה, אך שונה איסור קריעת המעיל משאר בגדים, שבמעיל האיסור הוא קריעה בכל צורה גם שלא בדרך השחתה, משום שבמעיל יש דין מיוחד שצריך לעשות לו שפה, ומוכח שאת המעיל אין לקרוע בשום אופן, אבל שאר בגדים האיסור לקרוע הוא דוקא בדרך השחתה (קרבן חגיגה כלי המקדש שם, בדעת הרמב"ם שם). ואף שכבר נאסר לקרוע בגדי כהונה מהכתוב 'לא תעשון כן לה' אלהיכם' (דברים יב, ד), נאמר עוד לאו ש'לא יקרע', כדי לחייבו על שני לאוין (הערות הגרי"ש אלישיב, בדעת הרמב"ם). ויש שכתב, שאיסור 'לא יקרע' הוא לאו מיוחד על קריעת מעיל אפילו שלא בדרך השחתה, וקריעת שאר בגדי הכהונה אסורה רק בדרך השחתה משום 'לא תעשון' (מנחת חינוך מצוה קא אות א).

הַמְזִיחַ חוֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד וְכוּ' - המפרק את החיבור שבין טבעות החושן לטבעות האפוד בדרך קלקול (מאירי; רמב"ם כלי המקדש ט, י), כלומר, שמפרק את שרשרות הזהב שהיו מחברות בין טבעות החושן העליונות לאפוד, וכיון שהשרשרות היו מחוברות לעולם, נחשב פירוק זה קלקול, והוא אסור גם שלא בשעת העבודה (פנים יפות ויקרא ח, ז, בדעת הרמב"ם). ויש שכתב, שאיסור זה נאמר על פתיחת קשר פתילי התכלת שהיו מחברות בין טבעות החושן התחתונות לאפוד, וכיון שהכהן היה צריך לפתוח קשר זה כדי לפשוט את האפוד והחושן, אין איסור זה אמור אלא בשעה שהכהן הגדול לבוש בהם (יראים שיז, וראה תועפות ראם שם ומנחת חינוך מצוה ק, א). ויש שכתב, שלא נאמר איסור זה רק על מעשה הפירוק, אלא גם כהן גדול הלובש חושן בלא אפוד עובר בלאו זה, והוא איסור בכל שעה אף שלא בזמן העבודה (ריטב"א מכות כב, א).

כְּתִיב בְּטַבְּעוֹת הָאֵרוֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים לֹא יָסוּרוּ מִמֶּנּוּ, ומשמע שהבדים שבטבעות אינם זזים לעולם לאחר הכנסתם, ואילו מלשון 'והבאת את הבדים בטבעות' (שמות כה, יד) משמע, שהם הולכים ובאים (רש"י, וראה בתוס' ד"ה כתיב, גירסא אחרת). ויש שפירשו, שמלשון 'לא יסורו' למדנו שהמסיר את בדי הארון לוקה, והרי שהם נמצאים בטבעות לעולם, ואילו מלשון 'והבאת את הבדים בטבעות לשאת את הארון' משמע, שהבדים היו בטבעות רק בזמן המסעות (מאירי; העמק דבר שמות כה, יב).

הָא כֵּיצַד מְתָפְּרְקִין וְאֵין נִשְׁמָטִין - הבדים זזו אנה ואנה בתוך הטבעות ולא נשמטו משם, לפי שהיו עבים בראשיהם ודקים באמצעם, והיו מכניסים אותם בדוחק (רש"י, וראה ריטב"א), ומכל מקום נאמר 'לא יסורו', להזהיר שלא לדחוק ולהוציאם (תוס' רא"ש בדעת רש"י, וראה תוס' ישנים). ויש שכתב, שאין ללמוד ממשמעות 'ולא יסורו' שראשי הבדים היו עבים, אלא כוונת הכתוב שאין להוציאם ממקומם לגמרי, ומותר רק להזיזם אנה ואנה כשהם בתוך הטבעות (תוס' רא"ש). ויש שכתבו, שאכן הבדים היו זזים במקומם, ובלשון 'והבאת' נצטוו להעמיד אותם באמצע קודם המסעות, כדי להשוות את המשא על כתפי נושאי הארון (מאירי; העמק דבר שמות כה, יב).

מַאי דִּכְתִיב עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, הלא ודאי אין כוונת הכתוב כפשוטו, שיהיו עומדים ולא שוכבים, שכן דבר זה מתבאר מתוך גובה ואורך ורוחב המשכן, ומכך שמעמידים את הקרשים על גבי האדנים (מהרש"א).

שֶׁעוֹמְדִים דָּרֶךְ גְּדִילָתָן, ובכך מתבאר לשון הכתוב, שלא נכתב 'ועשית את הקרשים עומדים', אלא 'ועשית את הקרשים עצי שיטים עומדים', כדי ללמדנו שהכוונה שיהיו עומדים כפי שהיו בעודם עצים (מאירי סוכה מא, ב).

שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת צִפּוּיָין, שלא היה יכול לעמוד מעצמו בלא הקרשים, כי הציפוי לא היה טס אחד המחפה את כל צדדי הקרש, אלא עשו שני טסי זהב באורך ורוחב הקרש, וחיברו אותם במסמרים לצדדי הקרש הגלויים (ביאור א' ברש"י, ומנחם משיב נפש סוכה מה, ב בדעתו). ויש שפירש, שהציפוי היה עשוי מחלק אחד המחפה את כל צדדי הקרש, וביאור 'עומדים' הוא, שהקרשים לא התליעו, ולכן נשאר הציפוי מחובר לקרשים (ביאור ב' ברש"י, ושיח יצחק בדעתו).

שָׁמָּא תֹּאמַר אֲבַד סַבְרָן וּבָטֵל סִכּוּיָין - שרק ציפוי הזהב יתקיים, אבל העצים עצמם ירקיבו ויתליעו, כי אינם יכולים להתקיים זמן רב כל כך, וגם לא יתקיים מה שאנו מצפים מהם, שיבנה שוב בית המקדש (ע"פ רש"י ומהרש"א).

המשך במילואים עמ' 117